

Investor World

For Private Circulation Only

I E W A

Editorial Board -
President Emeritus:
Mr. N. L. Bhatia

President :
Mr. Bhavesh Vora

Treasurer :
Mr. Dharmen Shah

Vol: II /February 2020

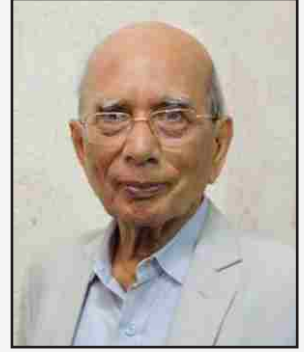
**Bulletin of
Investor Education &
Welfare Association**

(Regd. under Societies Acts
Regd. No. 656 Dt. 6-9-93)

Administrative Office :
Investor Education
& Welfare Association
407, Reena Complex,
Ramdev Nagar,
Vidyavihar (West),
Mumbai - 400 086.
Website : www.iewa.in
E-mail : info@iewa.in

Mr. Bhavesh Vora
President

Shri. N. L. Bhatia
President Emeritus

Editorial - February 2020

From the contents of this issue, the readers will observe that IEWA is going strong in its objectives of reaching to various investing class of people. Various seminars and talks on topics of investment have been organized during the month of February benefitting hundreds of lay investors. This is the primary goal of our association. Be a vigilant investor. Stock market attract various types of investors. Some look for wealth creation through long term investing. Some look to market as a place to speculate and earn daily profits. Though whether they actually do is often a big question mark. Some trade in Derivative segment. Some do it just for the thrill of it. Apart from thousands of listed shares, there are several hundreds mutual fund schemes available. It's a big haze of unlimited options before the investor. To choose and pick the one that suits one's need is the art that need to be learnt. To invest in instruments that protects your capital and give a reasonable return over a long period of time is what the majority of investing class of people look for. Most people do not require complex investment instruments. It is better left to financial wizards to deal in them. As the legendary Warren Buffet said one must know the business of the company in which one is investing. Similarly, one must know the scheme objectives of various Mutual Funds available before taking a final call on investment. There is a Mutual Fund scheme available for every temperament. One just need to study, understand and take a conscious call. Though this sounds easy, we have many stories of investors losing their hard-earned funds. It could be because of various reasons but the main reason is greed to make fast buck. As Mahatma Gandhi said "there is a sufficiency in the world for man's need but not for man's greed". So please keep greed aside and look at your needs and invest.

-CA. Dharmen Shah

INSIDE

- 1) Investor Corner3
- 2) Common Mistakes to avoid and
Create more Wealth6
- 3) The Blackest Swan7
- 4) ET in the Classroom8
- 5) रोकडिआरोनुं भागदर्शन9
- 6) एंसेट अलोकेशन - शेअर बाजाराच्या
उत्तर चढावावर मात करा.....11

INVESTOR PROTECTION THROUGH EDUCATION

Views expressed by contributors are their own and the association does not accept any responsibility.

Investing all your money in one source
may not reap you the ideal results.

Diversify your investments.

Diversifying your investments helps you reach your
financial goals faster by protecting you against significant losses
and increasing your chances of getting better returns.

To report any market irregularity,
call 022 22728097

THE WORLD'S FASTEST EXCHANGE WITH A SPEED OF 6 MICROSECONDS.

 www.bseindia.com | Follow us on: /BSEIndia | @BSEIndia | /BSEIndia | /BSEIndia

Disclaimer: Issued in public interest by BSE investor protection fund.

INVESTOR CORNER

In our relentless effort of providing financial literacy to all sections of society, we interviewed Mr. K.V. Ramaswamy, Director, Quadratic Financial Services Pvt. Ltd on the 15th of February 2020 on his take on the budget 2020.

There was a rendezvous between Mr. Navnitlal Bhatiaji, our President Emeritus and Mr. K.V. Ramaswamy, Director, Quadratic Financial Services Pvt. Ltd, whereby the two stalwarts shared their views on the budget.

1) Sir, do you feel that the current budget lacks the JOSH!?

The Budget as a document is only a fait accompli and unnecessarily given importance. JOSH is not the reason for the budget. Generally, in developed countries where direction of the policies, regulations and other laws are set Budget is a non-event. Because India is still struggling to find its direction in terms of laws, policies and regulations, local populace attaches importance to Budget. Seasoned investors do not bother with the budget. However surprisingly this Budget has given some long-term direction to the economy and long term is generally boring stuff.

2) Sir, Is the drop in the revenue collection an indicator of slow down? Drop in revenue is a result of many factors. Some of them are as follows:

- Formalisation of the economy
- Demon
- GST implementation in a tardy manner
- RERA implemented well
- Global slowdown
- Agri distress due to formalisation of the economy

3) Is the current thrust on animal husbandry and village storage

scheme the need of the hour?

Yes. Since Agricultural economy is almost 61% employment but only 14% contribution to GDP it becomes imperative to push it and make it more effective. Krishi Udaan also will improve distribution of produce straight to the consumer or consumption markets.

- Women who traditionally formed the bulk of the produce distribution and consumption will again be restored to their original glory thereby improving efficiency of produce usage.
- Animal husbandry makes the sector more efficient and less disorganised.
- Village storage scheme will ensure the capital cost is less of creating the storage infra decentralisation of produce storage increases incomes of farmers and produce owners.

- Additionally, it has a potential to double in the shortest possible time adding a huge fillip to the dream of 5 trillion \$ GDP.
- Lastly private sector corporates would then start feeding into the infrastructure so created and improve efficiencies and income back ended.

4) Do you think it would be effective since the implementation of the same is with the state government?

It can be effective if the technology backbone is used. If the traditional state machinery is used, it will be ineffective and full of holes and completely useless.

- The way to go is to use technology /apps and communication to improve the transport of produce from farmer to end consumer as cheaply and as fast as possible, thereby cutting cost of storage,

- higher level of usage,
- lower level of wastage,
- cooperatives emerging due to women being involved.

5. Do you think we are geared to handle an online full-fledged degree course owing to the technology challenges we are facing today?

Yes, and it must be done. The task is more difficult than it seems due to the following:

- All the data must be loaded on to the internet accessible thru the mobile or laptop
- The data and content must be easy to grasp and available in many languages
- Content has to be customised and relevant to the area, course and the student
- All certified content must be made in such a way that it forces the student to think and form opinions rather than spoon feed him
- Professors and teachers must be available on the mobile or laptop to answer questions of students, hence a portal or a system of communication has to be established

6. As more is being invested in infrastructure, what is your take on the rising cost of

infrastructure projects due to the unreasonable delay which is finally borne by the tax payer?

Infra has always been a difficult sector and more so due to state and earlier central govt interventions.

Some pointers are:

- Processes are often muddled and riddled with corruption
- The tendering must be e tendering
- GEM must be the medium to be used to procure and sell
- Delivery of projects must be done by regulation than control
- Regulations are absent, though some effort has been taken like RERA
- More transparency is required in govt and private sector functioning
- Huge issue of financial closure is faced almost by all, surest way to solve it to allow a project to start only after financial closure is done and the money is in escrow acct.

7. The Navi Mumbai - Panvel airport has been spoken of for the past 5 years. Do you think the current budget outlay of 100 more airports to be developed by 2024 to support Udaan scheme would be honoured?

Yes, it is urgently required as a 3 trillion\$ economy needs at least 100 airports. This is because air travel is not a luxury anymore, it is a necessity. Budget may be less but international funding may be accessed to fill the gap.

- Cost of transportation by rail or air is vital for macro cost of logistics in the economy
- If India has an efficient transportation network the
- overall efficiency improves,
- cost reduces,
- produce are more quality,
- farmers would make more income,
- economic velocity improves,
- GDP increases faster and more sustainably
- Inflation reduces and remains stable

- Employment opportunities are created

8. The current initiative of Deposit Insurance and Credit Guarantee Corporation (DICGC) permitted to increase Deposit Insurance Coverage to Rs. 5 lakh from Rs.1 lakh per depositor is a welcomed step. Do you think this will help in regaining confidence in the minds of the investor?

Yes it is borne out of the various scams that happened and though insurance upto 5 lacs may not solve the scam issue,

it at least provides relief to the retail investor in a bank. It also reduces the pressure on banks to do ALM mismatches. A huge fillip to the insurance sector is also achieved.

It would ensure that the entire banking, NBFC, para banking infrastructure becomes a lot more organised as now insurance companies will insist on MIS before they insure. But this is not enough a proper monitoring system of the retail trx has to be put in place.

9. Do you think taxing dividend in the hands of the investor would be a deterrent for the small time investor?

No. it would not as now the retail or small time investor would have to pay a lower DDT and has the option to set off as well. Secondly it reduces the scope for dividend income being misused. Generally, all over the world, Dividend is not a very important part of wealth creation and growth or appreciation or long term wealth creation is and this step is towards that.

10. Sir, do you think the step taken by the government to disinvest its holding in LIC, IDBI by way of an IPO is the only way to make good the deficit going forward?

It is not the Govt. business to be in Business is the capitalist economy adage. All the PSU and govt, must be made more efficient users of capital and that can only be done thru the private sector. Govt must only do what private sector cannot do like Defence, Home, Law and order, Regulations, Border patrol, etc.

To improve the lagging sectors and portions of the economy the govt must only be an enabler and not an employer.

11. Sir, could you elaborate on the new tax regime and how a person of say an annual income of Rs. 8 L would benefit from the new tax regime?

If a person earns 13 lacs or more in a financial year, then the new tax regime would in my personal opinion be logical and as per our analysis Individuals having an annual salary income of over Rs 13 lakh and availing deductions of up to Rs 2 lakh will save on their tax outgo if they opt for the new tax regime proposed in the Budget, government sources said on Sunday. For those earning a salary of Rs. 12 lakh and less and availing deductions of up to Rs. 2 lakh, the old tax system will be beneficial as the tax outgo will be less compared to the proposed new structure.

12. Do you think, the decision of not transferring the state share of GST has managed to give a different perspective of the central revenue from GST?

No, as per the GST rules the sharing agreement was based on receipts and there is a 14% increment guaranteed by the central govt to the states. That would come later to the states, but if the overall pie is less and decreasing then how can the states be paid more. As it is the states are getting a lion share of over 60% of the total income. States are very inefficient in managing the funds and hence this would induce states to become more efficient and not take for granted. We could see Municipal bonds and like becoming the new model for financing the states and more regulation on states on how they manage the same.

13. Sir, do you think that the extending of invoice financing under TReDS to MSME'S would be a contributor to NPA's as there can be a rise of fictitious invoicing? What are the safeguards required in place?

The invoice funding or discounting facility would improve the working and efficiency of MSMEs but implementation would be the issue.

14. Do you think the use of 'Escape clause' under FRBM Act would be the right step to cover for the fiscal deficit in the budget?

Escape clause is provided to be used sparingly not every time there is a deficit issue. But using it will also mean you have payback and come back on the trendline path defined in good times. Believe the logic of Fiscal deficit trendline is a must and financial prudence must be aligned with good governance. Since there is a global slowdown and now corona virus and the agrarian crisis and the combined impact of that on the economy could be grave and distress could increase, in that scenario it is prudent to allow a little leeway in fiscal deficit. Most countries since 2008 have been very lax and allowed fiscal deficit to balloon. India has been better especially since 2014. In fact, we paid back some major international debts and are in a much stronger position now. If a little leeway helps GDP and economy to bounce back, think it is fine. But we will have to go back to the trendline asap. If exemptions are done away, then the incidence of tax will come down, efficiency will go up and overall health of the economy will be better.

15. There are no steps taken to ensure that the education sector is not commercialised in the hands of few and to ensure that quality education is not comprised. Your take on the growing importance of certain checks and balances.

Checks and balances are vital for regulation. But

control is not. What is happening is control not regulation. For some time now, some progress has been made in terms of digitisation of curriculum to improve access, standardisation of process, correcting historical mistakes, making children think rather than learn by rote. Making syllabus more practical, contemporary, more accessible and progressive. It will take time, but the trend is clear. Another issue in education is who and why funding is done. Rules and regulations to govern that must be in place and some efforts are on in that direction. But largely it is the preserve of a few politicians, moneyed groups and offshore evangelist organisations.

16. As there are no big-ticket announcement, though projected it looks difficult that the fiscal deficit would be reduced. Your opinion sir.

Yes, fiscal deficit will not reduce in the next 12 months. But once the economy starts humming, it will scale up. However, now budget is not the only place for big ticket announcements. It is mostly done outside the Budget as it should be. Budget as a phenomenon is only an accounting one. Direction is outside of it and it can be done anytime the govt. chooses.

17. In the wake of increased rate of return on small saving schemes, will it not put pressure on the banks

also to increase the interest rate and thereby further pressurise the operating margins?

It could impact margins. Anyway Indian banks NIM is over 350 bps. Globally it is less 100 bps. Hence the banks will have to become more efficient and learn to live with risk and lower operating leverage.

Our belief is that the Indian Banking system is strong but weak in patches and quality banks like HDFC Bank will continue to outperform peers. Banks like SBI known for their processes must focus on that and avoid the pitfalls they have indulged in the past. Banking as an industry has a lot to flourish and India is still underbanked and believe the best is ahead but efficiency and quality in lending is paramount to survive. Digital Banks are inevitable and then the current banks with their outdated practices will be put to the test.

FD etc which are defined by benefit practices will be replaced in the next decade by defined by contribution. So even investing habits will have to change and wealth or long term will become the norm. Interest rates coming down is a reality and even if there are spikes marginally upward due to inflation of higher economic activity, it may not sustain and we will come to the 3-4% band soon.

COMMON MISTAKES TO AVOID AND CREATE MORE WEALTH

No matter how much wealth you have, if you keep spending more than you earn, you will end up broke. Don't blame low salaries. Poor spending habits, flawed notions about investing, or plain ignorance and laziness are more likely to be the reasons you are unable to build a big corpus.

1) Avoid buying depreciating assets:

A depreciating asset is one which reduces in value over time. Even if you resell it, it will be for sum that is lesser than the purchase price. So if you are buying something that doesn't help your money grow, you are essentially just spending, not investing. If you think you are putting your money to good use while buying cars, bikes, laptops, furniture or expensive smartphones, you are not unless these are essential for your career. Some assets may just be assets in nature but in reality, they may turn into liabilities requiring regular maintenance or cash outflow.

Instead, buy an asset that grows in value over time, say, a house, gold or stocks, and you will be saving. While you can't do without some essentials like a vehicle or phone, at least avoid taking a loan for these or buying them for an extravagant amount.

2) Curb down those impulse purchases:

Whether it is online shopping or otherwise, if you run your household without a budget, shop without a list, or indulge in retail therapy, you are probably falling victim to impulsive purchases. Impulsive purchasers blow up their wealth trying to keep up with their more affluent friends and families. Whether it is traveling to exotic foreign destination every year, or living in houses bigger than they can afford, or buying branded products and fancier cars, they end up spending more than they earn. If you, too, are trying to live beyond your means, you are likely to fall into a debt trap and fail to achieve your financial goals.

Instead, if you know you have to keep aside a certain sum each month for your goals, and have to run the household with the remaining amount, your impulsive purchase will come down automatically. Budgeting is to be able to distinguish between wants and needs. While some might consider it a subjective choice, with one person's wants being another's needs, it is not too difficult to segregate these depending on your income. If you confuse the two, your budget will go haywire and you will have little left to save or invest. It is important to evaluate the exact nature of each purchase and their relevance for you. The first step is to track your spending even if it is Rs. 100 a day. Once you identify the source of expenditure, you can cut it down. You could also try to fix an amount you'd like to keep for such spends in your budget so that you can satisfy your craving without overshooting your spends. Take the posts on social media with a pinch of salt. The rich friends you are trying to ape are probably on the verge of bankruptcy projecting a false image. If, instead of spending, you save, you are more likely to be as rich as those you are trying to keep up with.

3) You don't make any financial goals:

Saving needs discipline. Undisciplined spenders usually work without a budget or do not plan for the future. So when they need funds for their financial goals, for any event, they either have to take an expensive personal loan, borrow from friends or family, or scrape up the amount by selling your assets.

Instead, since you are not self-motivated to save, you will need to incentivize it by setting financial goals, both for the short and long term. Even if the goal is small as taking a short vacation, or buying that gadget, get into the habit of planning and saving for it. Calculate the amount you are likely to need and the time after which you will need it, and then invest accordingly. Set financial goals, with a specific goals value and time horizon, and invest in line with these.

4) You finance your lifestyle with loans:

Millennials are not hampered by low salaries to finance their entire lifestyles through debt. Armed with credit cards, one tap loan apps and personal, vehicle or home loans, and fuelled by the fear of missing out, they spend relentlessly on their needs and wants. If you too have the millennial mindset, it's unlikely you are saving much, putting it off for a random day in the distant future.

Instead, distinguish between good and bad debt, where the former can help you build assets, while the latter is only for depreciating assets or to fund your wants, with no returns. The most expensive among these, credit card debt and personal loans, be it a home loan or personal loan, should combinedly not comprise more than 50% of your total income.

5) You don't automate your investment:

You may be earning enough and may have the intent to save, but are probably tempted to spend just because the money lying in your bank account is easily accessible, whether it's through credit or debit cards.

Instead, the best way to overcome the temptation of spending is to automate your investments. This means that the amount you want to save leaves your account as soon as the salary is credited in it. Give standing instruction and ECS (electronic clearing system) mandate to the bank regarding your investments; be it mutual fund SIPs or a recurring deposit. You could also automate the full payment of your credit card bill, which means you will not be tempted to roll over your dues. This will ensure that you are saving before you spend.

CA Kavita B Upadhyay

THE BLACKEST SWAN

The coronavirus (renamed as Covid-19 by WHO) disaster demonstrates something we should never forget - truly unpredictable negative shocks are almost a certainty.

This is a good time for investors to re-familiarise themselves with Nassim Nicholas Taleb's idea of Black Swans. Equity investors live in a bubble where analysts disagree on whether a company's predicted EPS growth two years out will be 10.2% or 10.5% and economists argue about the second place of decimal in GDP numbers. Meanwhile, here in the real world, an economy that is at least 16% of the world may not grow at all, or may go into a recession because of something that was unknown (or perhaps non-existent) about 75 days ago. If China's coronavirus epidemic continues on the path it has done so far, then... Here's the real problem - there is no way of completing that sentence which is not a blind guess. THAT is what a black swan event actually is. A black swan is far more than something that is unlikely. It's a type of event that cannot be predicted, whose very existence was not suspected. They are outside the realm in which forecasting methods and tools give an illusion of working.

In recent weeks, you would have read a certain amount of financial and economic news that seems to imply a predictability of a kind with the coronavirus black swan. Some of the usual suspects - big Wall Street names - have come out with precise numbers of what the impact will be. A week ago, Goldman Sachs said that the impact on global growth will only be a 'modest hit to annual-average global GDP' of 0.1% to 0.2%. They said that unless there was a significant change in the circumstances, the impact of the virus would be limited to companies that are most exposed to China. This amount of confidence in one's ability to forecast a black swan is almost laughable. This is an event which is the very quintessence of unpredictability. Even by the Chinese government's own numbers (which need a large dose of salt), the number of cases and deaths have DOUBLED in the seven days since the report came out. Exponential processes (like compound interest) look very misleading in the beginning. Coronavirus cases outside China are a perfect example. A process that is compounding at this rate could have wildly different outcomes depending even on tiny changes in the growth rates.

The learning from events like this is not that we must predict better and that everything hinges on the accuracy of those predictions and that Goldman Sachs are the master predictors of the world before whose perispace we must bow humbly. Instead, the learning is that wildly unpredictable events will hit much more frequently than a naive extrapolation of trends indicates. What's more - and this is the key - such unpredictable events are overwhelmingly more likely to be negative rather than positive. Does that make sense? Let me explain what I mean. Can there be an event which causes the world's economic output to drop by some catastrophic amount, say 10%, in just a year? Yes, definitely. We could be in the first stages of such an event right now. However, can the opposite happen? Could something happen that could cause an equivalent boost in a year. No, the chances of such a miracle are as close to zero as possible. This asymmetry is scale-dependent. Can an individual become wildly rich very quickly? Yes, it happens every day to many people around the world. Can the equivalent happen to a small business? Large business? Entire sector? A country? The whole world? As you go up in scale, the variability reduces. However - the big however - the size and speed of the negative shock possible is always much larger.

So what's an individual to do while saving and investing? The answer is simple - have some idea of what would happen if the worst crash takes place. As the years go by, your investing wealth will likely grow, but the blackest of swans could be just around the corner.

ET IN THE CLASSROOM

Explaining RoE or RoNW and RoCE

(Courtesy: **Rajesh N Naidu**)

Most investors are interested in knowing how efficient is a company in terms of cost management and sustainability of revenue and profit growth. Successful investors, like Warren Buffett, use two variables to form a view about a company. These are Return on Equity (RoE) or Return on Net Worth (RoNW) and Return on Capital Employed (RoCE).

1. What is RoE or RoNW?

Return on Equity (RoE) or Return on Net Worth (RoNW) means the amount of profit or earnings a company generates on the sheer strength of its shareholders' equity.

RoE = Net profit/ shareholders' equity

2. What is RoCE?

Return on Capital Employed (RoCE) means the amount of earnings or profit a company generates taking into account not only the shareholders' equity but also the debt and other sources of funds.

RoCE = Net operating profit/Total capital employed

3. When should one look at RoE and RoCE?

It is important to understand certain factors before applying these ratios. Experts say that one should apply RoCE ratio on companies operating in capital intensive sectors. RoE is suitable for companies which do not require high capital. For instance, one can consider applying RoCE on companies which operate in sectors such as roads and aviation. For sectors such as fast-moving consumer goods (FMCG) and information technology (IT) one can consider applying RoE to gauge the efficiency of a company.

4. How to navigate these ratios?

This brings us to the moot question: Which ratio is better in gauging the efficiency of a company in terms of earnings' growth and cost management? Most market veterans suggest that a sensible way is to use both ratios in conjunction as it provides a certain degree of clear understanding of a company's operations. One should also look at these ratios with respect to the company's peers and the industry's ratios. If the RoCE is higher than its weighted average cost of capital then it is a good indicator that the company has high efficiency. Weighted average cost of capital is the cost of debt and equity.

રોકાણકારોનું માગદર્શન

પાવર ઓફ એટર્નીનું મહત્વ સમજી રાખો

કેવાયસી કરાવો છો તો કેવાયબી પણ કરતા શીખી જાવ ! ઇન્વેસ્ટરો સાવચેત રહો, તમારા શેર્સ કે નાણાંનો કોઈ દુરુપયોગ તો કરતું નથી ને ?

જયેશ ચિતલિયા
પત્રકાર

શેર સોદાઓમાં પાવર ઓફ એટર્નીનો વિષય તાજેતરમાં ચર્ચા અને ચિંતાનો બન્યો છે. એક જૂની અને જાણીતી બ્રોકિંગ કંપનીએ તેનો વ્યાપક દુરુપયોગ કર્યા બાદ આ બાબત ગંભીર બની હોવાથી નિયમન તંત્ર સેબી પણ સક્રિય થઈને એક્શન લેવા લાગ્યું છે. આવામાં ગ્રાહક ઇન્વેસ્ટર્સ શું ધ્યાન રાખવું એ સમજવું જોઈએ.

તમે મોટેભાગે શાહરુખ ખાનની બાઝીગર ફિલ્મ જોઈ હશે, જેમાં પોતાના માતા-પિતાનો બદલો લેવા માટે શાહરુખ ખાન પોતાના ભાવિ સસરાને બનાવટી પ્રેમ-લાગણીના બંધનમાં લઈને તેમનો વિશ્વાસ જીતી લે છે અને એક ચોક્કસ સમયે તેના બિઝનેસની પાવર ઓફ એટર્ની મેળવી લે છે, જો કે સસરા વિશ્વાસથી પોતે બહારગામ જતા હોવાથી તેને બિઝનેસની સંપૂર્ણ પાવર ઓફ એટર્ની આપીને જાય છે, આ પાવર ઓફ એટર્નીનો ઉપયોગ કરી શાહરુખ ખાન સંપૂર્ણ બિઝનેસ-મિલકત પોતાના નામે કરી લે છે અને સસરાની સામે બરાબર બદલો લે છે. જો કે તમને થશે અમે અત્યારે બાઝીગર ફિલ્મની વાત લઈને કેમ બેસી ગયા છીએ ? અલબત્ત, આપણે આ ફિલ્મની કે શાહરુખ ખાનની વાત નથી કરવી. એ તો ફિલ્મ હતી, એમાં અભિનેતાએ પોતાનો બદલો લેવાનો હતો. અહીં આપણે વાત કરવી છે પાવર ઓફ એટર્નીની. આપણે આપણા જીવનમાં જેને પણ ચોક્કસ કારણસર પાવર ઓફ એટર્ની (પીઓએ) આપી હોય તે વ્યક્તિ તેનો કેવો દુરુપયોગ કરી શકે છે તે સરળતાથી સમજવા માટે આ ફિલ્મની વાત કરી છે. મુડીબજારમાં હાલ પાવર ઓફ એટર્નીની ચર્ચા-ચિંતા કંઈક જુદા જ કારણસર થઈ રહી છે, જેને કરોડો રોકાણકારો સાથે સીધો સંબંધ છે. છેલ્લા કેટલાંક સમયથી તમારા નાણાં બેંકોમાં સલામત છે કે નહીં તેનો ડર વધી રહ્યો છે, હવે તમારા નાણાં અને શેર્સ બ્રોકરો પાસે સલામત છે કે કેમ એવા સવાલ ઊભા થઈ રહ્યા છે.

પાવર ઓફ એટર્નીનો દુરુપયોગ

તાજેતરમાં જેનો પર્દાફાશ થયો છે એ દલાલ પેઢી ના કૌભાંડનો કિસ્સો પાવર ઓફ એટર્નીના નામે જ બહાર આવ્યો છે. એટલું જ નહીં, આને પગલે નિયમનકાર સેબી (સિક્યોરિટીઝ એન્ડ એક્સચેન્જ બોર્ડ ઓફ ઇન્ડિયા) સફાળું જાગીને કડક કદમ લેવા માંડ્યું છે. જ્યારે કે બ્રોકિંગ કંપનીએ જે કાળા કામ પોતાના ગ્રાહકો સાથે કર્યા છે, તેવા કામ કેટલાંક અન્ય બ્રોકર્સ પણ નાના-મોટા પાયે કરતા હોવાનું સેબીના ધ્યાનમાં આવ્યું છે, જે તેમાના ગ્રાહક રોકાણકારો માટે જોખમી બની શકે છે. એક વાત ખાસ નોંધવી રહી કે દરેક બ્રોકરો આવું કરતા નથી, અમુક જ બ્રોકર આમ કરતા હોવાની ફરિયાદ છે, કિંતુ ઇન્વેસ્ટરે સજાગ યા સાવચેત તો રહેવું જ પડે. કારણ કે બ્રોકર પોતેજ આમ કરે એ જરૂરી નથી, બલકે આ વિષય સંભાળતો બ્રોકરનો કોઈ સ્ટાફ-કર્મચારી પણ ધારે તો આ કામ કરી શકે. આવા કિસ્સા અગાઉ બન્યા છે.

શેરબજારમાં પાવર ઓફ એટર્નીનું મહત્વ

શેરબજારમાં પાવર ઓફ એટર્નીનું મહત્વ સમજીએ. શેર સોદા કરનાર ઇન્વેસ્ટરે જ્યારે ખરીદીનો સોદો કરે ત્યારે તેણે બ્રોકરને બે દિવસમાં તેનું પેમેન્ટ જમા કરાવી દેવાનું રહે છે, જ્યારે વેચાણનો સોદો કર્યો હોય ત્યારે વેચેલા શેરની ડિમેટ ડિલિવરી બે જ દિવસમાં બ્રોકરને જમા કરાવી દેવાની હોય છે. આમાં વિલંબ થાય તો ગ્રાહકે આર્થિક નુકસાન કરવાનું આવી શકે છે. ધારો કે ગ્રાહકે શેર ખરીદવા કે વેચવાનો સોદો કર્યો, કિંતુ તે પોતે એ સમયે બહારગામ છે અથવા અન્ય કોઈપણ અંગત કારણસર ગ્રાહક બ્રોકરે ખરીદેલા શેરના નાણાં પહોંચાડી શકે એમ નથી યા વેચેલા શેરની ડિલિવરી માટેની ડિમેટ ઇન્સ્ટ્રક્શન સ્વીપ પહોંચાડી શકે એમ નથી, તો શું કરવું ? વળી ગ્રાહકે નાણાંકીય નુકસાન સહન કરવાનું આવી શકે. આવા સંજોગોને ટાળવા પાવર ઓફ એટર્ની નામની સુવિધા ઊભી કરાઈ છે. જો ગ્રાહક તેના બ્રોકર પાસે જ પોતાનું ડિમેટ એકાઉન્ટ રાખે અને તેને પાવર ઓફ એટર્ની આપી રાખે તો બ્રોકર એ શેરની ડિલિવરી એમાંથી પોતાના પાવરના ઉપયોગ દ્વારા મેળવી શકે. એ જ રીતે બેંક એકાઉન્ટની પાવર ઓફ એટર્ની આપી હોય તો બ્રોકર તેમાંથી પેમેન્ટ પણ મેળવી શકે. જો કે પેમેન્ટ માટે તો હવે અન્ય માધ્યમ ઘણાં ઉપલબ્ધ છે. આ બાબત પરસ્પર વિશ્વાસ પર ચાલતી હોય છે. બીજું, હવેના સમયમાં વ્યવહારું દ્રષ્ટિએ પણ આ સુવિધાનો ઉપયોગ સરળતા પુરી પાડી શકે, તેથી આ સુવિધા બહેતર જ ગણાય. કિંતુ આમાં સૌથી મોટું જોખમ પાવર ઓફ એટર્નીના દુરુપયોગનું ઊભું રહે છે.

સેબીના ધ્યાનમાં આવેલા કિસ્સા

સંખ્યાબંધ શેરદલાલો તાજેતરમાં સેબી (સિક્યોરિટીઝ એન્ડ એક્સચેન્જ બોર્ડ ઓફ ઇન્ડિયા)ની નજરમાં આવ્યા છે, જેઓ પર ગ્રાહકોના નાણાં અને સ્ટોકસનો પોતાના સ્વાર્થમાં દુરુપયોગ કરવાનો આક્ષેપ છે. આવા કેટલાંક કેસોમાં પુરવાર પણ થયું છે અને અમુક કેસોમાં સેબીની સઘન તપાસ પણ ચાલુ છે. આશરે ૧૦ હજાર કરોડ રૂપિયા જેટલા ગ્રાહકોના નાણાંનો દલાલોએ પોતાના કામકાજ માટે ઉપયોગ કર્યો હોવાનો અંદાજ છે.

ગ્રાહકોના નાણાં-શેર્સનો, મનસ્વી ઉપયોગ

અમુક બ્રોકિંગ કંપનીના ડિફોલ્ટનો કિસ્સો બહાર આવ્યા બાદ આ મામલે વધુ ચિંતા અને ચર્ચા ફેલાઈ છે. આ કંપનીએ ગ્રાહકોના નાણાં અને સ્ટોકસ સાથે ચેડાં કર્યા હતા. તેણે ૮૦,૦૦૦ થી વધુ ગ્રાહકોના શેર્સ પોતાની માટે ગીરવી મુક્યા હતા. સેબીના ધ્યાનમાં આવ્યા મુજબ ઘણાં દલાલો પાસે ગ્રાહકોની પાવર ઓફ એટર્ની પડેલી હોય છે, જે આજના સમયમાં જરૂરી બની ગઈ છે, અલબત્ત, તે ફરજિયાત નથી. કિંતુ આ હોવાથી સોદાના કામકાજ સરળતાથી થાય છે. જો કે કમનસીબે આ પાવરના આધારે કેટલાંક લેભાગુ દલાલો ગ્રાહકોના નાણાં પોતાના કામકાજ માટે ઉપયોગમાં લઈ લે છે અથવા પોતાના જ બીજા ગ્રાહકો માટે પણ વાપરી લે છે. એટલું જ નહીં, ગ્રાહકોના શેરો પણ પોતાના સ્વાર્થ માટે વાપરી લે છે. ગ્રાહકો શેરદલાલ પાસે માર્જીન ટ્રેડિંગ માટે કોલેટરલ કરીકે શેરો રાખી મુકતા હોય છે. જેનો ઉપયોગ બ્રોકર જે-તે સમયે પોતાના સોદા માટે અથવા પોતાના બીજા ગ્રાહકોના કામ માટે ઉપયોગ કરી નાંખતા હોવાનું બહાર આવ્યું છે. આ જ રીતે ઘણાં બ્રોકરો ગ્રાહકોના સેટલમેન્ટના જમા થયેલા નાણાં તેને આપી દેવાને બદલે પોતાની પાસે રાખી મુકી સ્વ-ઉપયોગ માટે વાપરે છે. ઘણાં તો વળી ગ્રાહકોના સ્ટોકસ બેંકો યા નોન-બેન્કિંગ ફાઈનાન્સ કંપની પાસે ગીરવી મુકી પોતાની માટે નાણાં ઊભા કરી લે છે. કેટલાંક આ નાણાં પોતાના બીજા બિઝનેસ માટે પણ વાપરતા હોવાનું નોંધાયું છે.

સેબીએ ક્યારની સુચના આપી હતી, પણ...

વાસ્તવમાં સેબીએ આ વિષયમાં જુનમાં એક સર્ક્યુલર બહાર પાડી ગ્રાહકોના નાણાંના ઉપયોગ અંગે બ્રોકરો ઉપર સંપૂર્ણ પ્રતિબંધ મુક્યો હતો. આ સાથે ગ્રાહકોના પોતાની પાસે પડેલા નાણાં પરત કરી દેવા માટે ૩૧ ઓગસ્ટની ડેડલાઈન નક્કી કરાઈ હતી, કિંતુ ઘણાં દલાલોએ તેનું પાલન કર્યું નહોતું, જેથી હવે સેબી આવા બ્રોકર્સ સામે એક્શન લેવા માંડ્યું છે. જો દલાલો આમ નહીં કરે તો તેમની પાસથી સેબી દંડ વસુલ કરશે એવું જાણવા મળી રહ્યું છે. સેબીના ચેરમેન અજય ત્યાગીએ તાજેતરમાં કરેલા નિવેદન મુજબ સેબી આ વિષયને ગંભીરતાથી હાથ ધરીને વધુ અંકુશાત્મક પગલાં લેવાનું વિચારે છે.

ધિરાણદારો મુશ્કેલીમાં

બજાર પર હાલ એકાદ બ્રોકિંગ કંપનીના ડિફોલ્ટની તલવાર લટકી રહી છે. સેબીએ તેના પરના અંકુશો ઊઠાવી લેવા અંગે કંપનીએ કરેલી અરજી રિજેક્ટ કરી નાંખી છે. બીજાબાજુ બીએસઈ અને એનએસઈએ એ બ્રોકિંગ કંપનીને એક્સચેંજ પર કામકાજ કરવા માટે સસ્પેન્ડ કરી છે. જો કે આ કંપની સામેની એક્શનમાં કેટલીક નોન-બેન્કિંગ ફાઈનાન્સ કંપનીઓ-બેંકોની દશા બગડી શકે એવી નોબત ઊભી થઈ છે, કેમ કે બ્રોકિંગ કંપનીએ તેમની પાસે ગિરવી મુકેલા શેર્સ ભલે ક્લાયન્ટસના હતા, કિંતુ આખરે તો એ બ્રોકિંગ કંપનીએ તેમની પાસે મુકેલી (ગિરવી એસેટસ) કોલેટરલ એસેટસ હતી, હવે આ જ શેર્સ સેબીના આદેશથી ગ્રાહકોને પરત કરી દેવાથી કેટલાંક ગ્રાહકોનું હિત સચવાઈ રહ્યું એ ખરું, કિંતુ આ શેર્સ સામે ધિરાણ આપનાર બેંકો-એનબીએફસીની ઊંઘ ઉડી ગઈ છે. કેમ કે, જો બ્રોકિંગ કંપની આ લોનમાં ડિફોલ્ટ કરે તો ધિરાણકર્તા પાસે સિક્યોરિટી કંઈ જ નથી, જેમાંથી તે લોનની વસુલી કરી શકે.

પીઓએ મર્યાદિત સ્વરૂપે આપો

ગ્રાહક રોકાણકારોએ એક વાત ખાસ યાદ રાખવી જોઈએ, તેમણે પોતાના બ્રોકરને એક્સોલ્યુટ (સંપૂર્ણ) પાવર ઓફ એટર્ની આપવી જોઈએ નહીં. આ પીઓએ મર્યાદિત હેતુ માટે અપાતી હોય છે, જેમ તમે બ્લેન્ક ચેક આપો ત્યારે નોટ ઓવર લખીને એક મર્યાદા રાખી શકો છો તેમ પીઓએમાં પણ મર્યાદા રાખી શકાય. રોકાણકારે પીઓએ આપવાનું ફરજિયાત નથી, જેથી સંભવ હોય તો પીઓએ આપવાનું ટાળવું જોઈએ. જો આપવી પડે તો તેના પર સતત નજર રાખવી જોઈએ. ઘણા લોકો સરળતા માટે બ્રોકર પાસે જ રિમેટ એકાઉન્ટ રાખે છે, જે પણ ફરજિયાત નથી, તમે બેંકમાં પણ રિમેટ એકાઉન્ટ રાખી શકો છો. સંભવ હોય ગ્રાહકે બેંક એકાઉન્ટની પીઓએ આપવાનું ટાળવું જોઈએ અને શેર વેચાણના નાણાં પોતાના બેંક ખાતામાં સમયસર જમા થાય તેની ખાસ કાળજી લેવી જોઈએ.

બ્રોકર પાસે એકાઉન્ટ ખોલતી વખતે ધ્યાન રાખો

ગ્રાહકે શેરદલાલ પાસે ટ્રેડિંગ એકાઉન્ટ ખોલાવતી વખતે જે કરાર થાય એ બરાબર વાંચીને સહી કરવો જોઈએ. જેમાં પાવર ઓફ એટર્નીની વાત પણ આવી જાય છે. આ કરારમાં એવું લખ્યું હોય છે કે તમે (ગ્રાહક) ડેરિવેટિવ્ઝ, કરન્સી વગેરે સેગમેન્ટમાં પણ કામ કરવા માગો છો. કિંતુ જો તમે સેગમેન્ટમાં કામ ન કરવા વિશે સ્પષ્ટ હો તો કરારમાં એ જગ્યાએ ના લખાવી યા કોસ કરીને ઇન્કાર કરી દો, એ જસ્ટ લખવા ખાતર કે નોર્મલ લખેલું છે એમ માની તેને ખાલી જવા ન દો. કારણ કે જો ભવિષ્યમાં તમે એ સેગમેન્ટમાં સોદા નહીં કર્યા હોય તો પણ બ્રોકર કે તેનો કર્મચારી એ જગ્યાએ તમે ના લખ્યું નહીં હોવાથી તેનો ગેરલાભ ઊઠાવી શકશે. આમ આ કરારની બારીકાઈ સમજીને જ સહી કરવી જરૂરી બને છે. યાદ રહે, જો તમે સમજ્યા વિના કરાર કરી લીધો છો તો એમાં તમે હજી પણ સુધારા કરાવી શકો છો. યાદ રહે, બ્રોકર તમારી પાસ કેવાયસી કરાવે છે, તેમ તમે પણ બ્રોકર સાથે જોડતા પહેલાં કેવાયબી (નો યોર બ્રોકર) કરી શકો, અર્થાત બ્રોકરને બરાબર જાણી લો.

એ પણ યાદ રાખો કે, તમારા જે પણ સોદા થાય છે તેના મોબાઈલ પર એસએમએસ પહોંચવા જરૂરી હોય છે તેથી આવા મેસેજ પર પણ ધ્યાન આપો. ક્યાંક તમે પોતે સોદો કર્યો જ નથી અને તમને સોદાનો મેસેજ આવી જાય તો તરત એલર્ટ થઈ બ્રોકરનો સંપર્ક કરો. તમે આ વિષયની ફરિયાદ એક્સચેંજને પણ કરી શકો છો. તમને શંકા જાય તો એકાઉન્ટ બંધ કરાવી બીજા બ્રોકર પાસે ટ્રાન્સફર પણ કરાવી શકો છો.

ऍसेट अलोकेशन – शेअर बाजाराच्या उतार चढावावर मात करा.

जेव्हा जेव्हा शेअर बाजारामध्ये मोठी पडझड होते तेव्हा छोटे सामान्य गुंतवणूकदार आपला आत्मविश्वास गमावतात व पडझडीला घाबरून आपली गुंतवणूक काढून घेतात. त्यात त्यांचे खूप नुकसान होते. असे हे नुकसान झालेले गुंतवणूकदार पुन्हा शेअर बाजाराकडे वळत नाहीत. जर आपण शेअर बाजाराचा ३९ वर्षांचा इतिहास बघितला तर आपल्या लक्षात येते की जेव्हा जेव्हा शेअर बाजारात मोठी पडझड झाली त्यानंतर येणाऱ्या काळात शेअर बाजार अधिक जोमाने वरच्या पातळीवर येत राहीला. सामान्य गुंतवणूकदार मग शेअर बाजाराकडे सट्टा किंवा जुगार म्हणू पाहतो व दूर राहतो. मात्र शेअर बाजारात गुंतवणूक करणे म्हणजे जुगार नसून उत्तम कंपन्यांचे भागीदार होण्याची संधी असते. जर आपण स्वतः कंपन्यांचा अभ्यास करू शकत नसलो तर आपण शेअर बाजारात म्युच्युअल फंडामार्फत गुंतवणूक करू शकतो. म्युच्युअल फंडाचे फंड मॅनेजर्स उत्तम कंपन्या शोधून आपले काम सोपे करतात. त्याच प्रमाणे म्युच्युअल फंड मध्ये सर्व योजना ह्या शेअर बाजाराशी संबंधीत नसतात. म्युच्युअल फंड आपल्याला साधारण ३६ प्रकारच्या योजना देतात ज्यातून आपल्याला जोखीम घेण्याच्या क्षमतेनुसार निवड करायच्या असतात. जेव्हा आपण फक्त समभाग संबंधित इक्विटी फंड मध्ये आपली सर्व गुंतवणूक करतो तेव्हा शेअर बाजाराच्या उतारत्या काळात आपल्या गुंतवणुकीत घट येते व नुकसान होते. मात्र आपण डेब्ट / हायब्रीड आणि इक्विटी फंडामध्ये आपली गुंतवणूक विभागली तर पडत्या बाजारात आपल्याला नुकसान कमी होते तसेच आपल्या डेब्ट किंवा हायब्रीड गुंतवणुकीतून बाजाराच्या खालच्या पातळीवर इक्विटी फंडामध्ये गुंतवणूक वाढवण्याची संधी मिळते ह्याची आपण सविस्तर माहिती मिळवू.

श्री निलेश तावडे
(आर्थिक सल्लागार)

म्युच्युअल फंडाच्या डेब्ट कॅटेगरीच्या योजना ह्या साधारण जास्त सुरक्षित मानल्या जातात. इक्विटी कॅटेगरीच्या योजना सर्वात जास्त जोखीमवाल्या मानल्या जातात. हायब्रीड कॅटेगरीमध्ये डेब्ट व इक्विटीचे मिश्रण असल्याने हायब्रीड कॅटेगरीच्या योजना इक्विटी पेक्षा कमी मात्र डेब्ट पेक्षा जास्त जोखीमवाल्या असतात. जर आपण ह्या तीन्ही कॅटेगरीमध्ये आपली गुंतवणूक विभागली तर आपली जोखीम कमी होते. गुंतवणूक सल्लागार हे साधारण संख्या १०० वजा आपल्या वया इतकी रक्कम इक्विटी मध्ये गुंतविण्याचा सल्ला देतात. उदाहरणार्थ जर एखाद्या व्यक्तीचे वय ४० असेल तर त्याने ६०% रक्कम ही इक्विटी योजनांमध्ये गुंतवावी. मात्र वैयक्तिक जोखीम घेण्याच्या क्षमतेनुसार हे प्रमाण अधिक ही असू शकते. गुंतवणूकदार हे साधारण तीन प्रकारचे असतात. अधिक जोखीम घेणारे (अग्रेसिव्ह), कमी जोखीम घेणारे (मॉडरेट) व अजिबात जोखीम न घेणारे (कॉन्सर्व्हेटिव्ह).

खालील तक्ता डेब्ट / हायब्रीड / इक्विटी मधील ऍसेट अलोकेशनची टक्केवारी दर्शवितो. वैयक्तिक जोखीम घेण्याच्या क्षमतेनुसार ही टक्केवारी बदलू शकते.

	इक्विटी	हायब्रीड	डेब्ट
कॉन्सर्व्हेटिव्ह	३०%	१०%	६०%
मॉडरेट	३५%	२०%	४५%
अग्रेसिव्ह	४५%	२५%	३०%

गुंतवणूकदारांनी त्यांच्या आर्थिक सल्लागाराने आखून दिलेले ऍसेट अलोकेशन कायम पाळले तर दिर्घावधी मध्ये आपली जोखीम कमी होऊन सातत्यपूर्ण परतावा मिळू शकतो. आपल्या नजीकच्या काळातील गरजांसाठी आपण डेब्ट कॅटेगरी मधील गुंतवणूक तोडू शकतो जेणेकरून आपल्या पूर्ण गुंतवणुकीवर विपरीत परिणाम होणार नाही. आपल्या ऍसेट अलोकेशन वर बाजारातील उतार चढावाचा परिणाम होत असतो. जेव्हा शेअर बाजार खूप वर असतो तेव्हा आपली इक्विटी अलोकेशन ची टक्केवारी वर जाते. त्यावेळी आपण इक्विटी मधील काही लाभ हा डेब्ट कॅटेगरी मध्ये वळवून आपली निर्धारित ऍसेट अलोकेशन पूर्वपदावर आणू शकतो. तसेच जेव्हा शेअर बाजार खूप खाली असतो तेव्हा डेब्ट कॅटेगरी मधील टक्केवारी वर जाते. अशा वेळी काही रक्कम डेब्ट मधून इक्विटी मध्ये वळती करावी. असे करण्याने आपल्या गुंतवणुकीला शिस्त ही लागते कारण जेव्हा शेअर बाजार वर असतो तेव्हा आपण आपल्याला झालेला लाभ काढून घेतो व जेव्हा शेअर बाजार खाली जातो तेव्हा न घाबरता आपण आपली इक्विटी मधील गुंतवणूक वाढवतो.

आपल्या आर्थिक सल्लागाराशी संवाद साधून आपला ऍसेट अलोकेशन करू घ्या आणि शिस्तबद्ध गुंतवणूक करून म्युच्युअल फंडाचा अधिक लाभ मिळवा.

कर्जरोखे योजनेतील स्थिर गुंतवणुकीसाठी हार्दिक शुभेच्छा !!

निलेश तावडे

९३२४५४३८३२, nilesh0630@gmail.com

लेखक हे म्युच्युअल फंड क्षेत्रात २० वर्ष कार्यरत होते, सध्या ते आर्थिक सल्लागार आहेत.

12 RULES TO INVEST WISELY

(AND REAP BENEFITS IN ANY MARKET CONDITION)

- Rule 1: Invest regularly
- Rule 2: Start investing early in life (and get the power of compounding to work for your investment)
- Rule 3: Never try and time your investments basis tips, market trends or economic outlook
- Rule 4: Inflation and Taxes will eat into your returns. Therefore know your actual returns in hand
- Rule 5: Diversify your investments across asset classes, to spread your risk
- Rule 6: Balance and re-balance your investments as you age
- Rule 7: Expect reasonable returns from your investments and sell, once you have got the returns you seek
- Rule 8: Get over your mistakes and losses. Learn from them
- Rule 9: Never invest or sell in haste (and regret later)
- Rule 10: Avoid investing in complicated products you don't fully understand or products that offer unrealistic returns
- Rule 11: Spend time on your investments (it's your hard earned money) or get a good financial advisor to do it for you
- Rule 12: Keep it simple, invest in Mutual Funds

Disclaimer : - The illustration are merely indicative in nature which should not be construed as investment advice and neither ensure you profits nor protect you from making a loss in declining market.

INVESTOR PROTECTION THROUGH EDUCATION

Published by Mr. Prakash Shah on behalf of Investor Education & Welfare Association. Printed at Gurudeo Printers, Mumbai.